

<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2021-12-2-13-21>

УДК 378

Костючков Сергій

ORCID ID: 0000-0003-1708-643X

доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри соціальної роботи,
соціальної педагогіки та соціології,
Херсонський державний університет, Україна
kossler.63@ukr.net

Біофілософія як вибіркова освітня компонента в процесі підготовки майбутніх медиків

Актуальність дослідження зумовлено важливістю використання методологічного апарату біофілософії як складової професійної підготовки майбутніх медиків, а структуру біофілософського знання – як специфічний інструментарій навчального процесу з орієнтацією на формування світоглядних установок особистості, що вимагає розуміння багатовекторності розвитку компетентного фахівця та визначення міждисциплінарного статусу біофілософії на взаємоперетині біології та філософії. Суспільство стає дедалі більше людиноцентристським: індивідуальний розвиток особистості в умовах сьогодення є, з одного боку, вирішальним показником цивілізаційного прогресу, а з іншого – головною передумовою подальшого прогресивного розвитку суспільства. Концептуально-методологічні підходи до формування світогляду майбутнього фахівця у вищій школі вимагають актуалізації методологічних, ціннісно-формуючих і світоглядних функцій філософії, зокрема – біофілософії, у контексті постмодерної соціокультурної реальності з огляду на гуманізацію та гуманітаризацію вітчизняної вищої освіти. Сьогоднішній здобувач – у найближчому майбутньому фахівець у будь-якій галузі суспільного виробництва, має можливість ставати філософом власної освіти, оскільки світоглядні проблеми сучасної освіти вирішуються реальною освітньою практикою, зокрема – можливістю обирати значний корпус навчальних дисциплін на власний розсуд. Статус гуманітарного, зокрема – філософського знання в сучасному вітчизняному закладі вищої освіти (ЗВО) невисокий, що пояснюється передусім тенденцією укрупнення ЗВО і спрямуванням на вузьку спеціалізацію, у зв'язку з чим значно скорочується гуманітарна складова вищої освіти. Відповідно, загострюються проблеми гуманізації та гуманітаризації вітчизняної вищої освіти, конкретно – в процесі підготовки майбутніх фахівців медичної галузі. Ключова ідея статті полягає в тому, що біофілософія як освітня компонента, що пропонується для викладання у вищих медичних закладах країни, повинна сьогодні та в перспективі прагматично враховувати потребу фаху з метою формування гуманістичного світогляду та гуманітарної обізнаності.

Ключові слова: академічна мобільність, біофілософія, вибіркова освітня компонента, гуманізація, гуманітаризація, здобувач вищої освіти, людина, медична освіта, світогляд, система освіти.

Вступ

Освіта в умовах XXI століття розвивається в контексті глибинної трансформації світових філософсько-освітніх ресурсів. У широкому розумінні, освіта перетворюється на цивілізаційно трансформувальний феномен. У просторі сучасного глобалізованого суспільства неухильно формується розуміння того, що освіта, враховуючи багатовекторність її напрямів, завдань і цілей – це не тільки процес передачі певної суми знань і вмінь наступному поколінню, інструмент розвитку адаптаційного механізму індивіда до мінливих умов навколишнього середовища, й не тільки засіб вдосконалення особистості – це, насамперед, система сприяння

розвитку вільного, самостійного, відповідального громадянина, завдяки якому формується гармонійна рівновага в суспільстві. Надання здобувачеві вищої освіти можливості обирати освітні компоненти на власний розсуд є важливою складовою академічної мобільності майбутнього фахівця, передумовою формування його індивідуальної освітньої стратегії.

Філософські й соціально-гуманітарні дисципліни забезпечують формування у майбутніх медиків саме тих громадянських і професійних якостей, що сприятимуть вмінню критично аналізувати об'єкти та явища природи, розуміти причини розмаїття світу, складність і неоднозначність об'єктів природи та людини як її найдосконалішого творіння. Сьогодні у вітчизняних ЗВО філософські та соціально-гуманітарні дисципліни все частіше стають вибірковими освітніми компонентами, що матиме в майбутньому негативні наслідки не тільки для якогось конкретного напрямку професійної підготовки, але й для системи вищої освіти загалом. Медицина та філософія безумовно зацікавлені в одному й тому ж предметі – людині, в різних її вимірах: біологічному, соціальному, духовному. Відтак, проблеми філософії постають і проблемами медицини, а прогресуючий розвиток медицини дає безцінний матеріал для роздумів у просторі самої філософії. Проблематику викладання філософії майбутнім медикам актуалізовано в наукових розвідках українських учених, серед яких – О. Джадан, С. Пилипенко, Н. Спиця, Г. Ткаченко, П. Шляхтун, М. Шумка, Ю. Ющенко та інші. Проблемою в процесі повноцінної підготовки майбутніх медиків (а ще біологів, хіміків, екологів, психологів, біотехнологів, аграрників) бачиться практична відсутність у навчальних планах освітньої компоненти «Біофілософія», актуальність якої представлено автором у публікаціях у вітчизняних і закордонних виданнях (Костючков, 2020; Kostyuchkov, Korshun, Shvets, Koval, Voloshyn, 2020), а також у контексті монографічного дослідження «Біополітичне підґрунтя філософсько-освітньої концепції в умовах громадянського суспільства» (Костючков, 2015)

Мета статті: обґрунтування концептуально-методологічного підходу до формування світогляду особистості майбутнього фахівця-медика засобами біофілософії в контексті вдосконалення змісту, методів і прийомів підготовки майбутніх медиків у структурі гуманізації та гуманітаризації вищої освіти в сучасній Україні.

Методи дослідження

Із метою вирішення поставлених завдань, у процесі реалізації даного дослідження було використано наступні загальнонаукові методи: теоретичні – аналіз, систематизація та узагальнення складових корпусу біофілософського знання; емпіричні – бесіда, опитування, педагогічне спостереження, проведені в Херсонському державному університеті.

Результати дослідження

У процесі оновлення української системи освіти перед вищою школою постали завдання: орієнтації на європейські стандарти і моделі вищої освіти; вдосконалення форм демократизації навчального процесу; методологічних, технологічних, інституціональних, адміністративних змін у підготовці майбутніх фахівців; вдосконалення науково-педагогічного рівня професорсько-викладацького складу ЗВО; акцентування уваги на проблемах громадянського, національного, патріотичного виховання майбутніх фахівців тощо. Відповідно до вищезазначеного безумовно зростає роль закладів, де «гартується» інтелект; сучасні

університети створюють соціальний ландшафт суспільного простору на всіх рівнях – від локального та регіонального до глобального. Саме перед ЗВО постає потужний комплекс завдань переходу системи освіти на нову філософію розвитку. Оновлення змісту освітніх компонент, впровадження адекватних вимогам часу педагогічних технологій, інтернаціоналізація, демократизація, гуманізація та гуманітаризація освітнього процесу, мають на меті наближення до реалізації «понадзавдання» освіти – донесення до здобувачів освіти істини про навкружний світ і реальні шляхи його оптимізації.

Як слушно зауважує вітчизняний філософ С. Клепко: «Очевидно, найбільша проблема освіти – це повідомлення учням і студентам істини. Їм дається багато інформації і повчань, але не розкривається істина землі, життя, політики, людини, не повідомляється про складність життя, а тим, хто має цю складність, не надається відповідна допомога. Земля і істина, грішне і праведне, земля і небо, переростають у проблемні категорії філософії освіти: місто і село, дослідження і управління, географія і дорога; сад і біополітика; генографія і Гея; суспільство ризику і надійне суспільство; зміст освіти і класифікація наук, алфавіт та інновація; зрештою, любов і мудрість» (Клепко, 2017: 101).

В умовах глибинного реформування всіх сфер життя сучасного українського суспільства, стратегічним завданням вищої освіти є створення якісно нової системи підготовки спеціалістів, які відповідатимуть викликам і вимогам не тільки сьогодення, але й найближчого майбутнього. Освітній заклад в умовах двадцять першого століття становить специфічний культурний простір, у якому акумулюється значний потенціал культуротворчості й особистісної соціалізації індивіда в найбільш загальному розумінні, що включає не тільки наукові знання, практичні вміння, а й культуру групових і особистісних інтеракцій. Актуальними бачаться принципово нові або кардинально модернізовані підходи до вітчизняної вищої освіти з метою формування у майбутніх фахівців науково-філософського розуміння світу, необхідного для продуктивної професійної діяльності в сучасному динамічно змінюваному, глобалізованому світі. На нашу думку «сучасна освіта повинна спрямовуватись на пристосування особистості до життя й нових цивілізаційних умов та нагромадження соціально значущого особистісного знання. Сучасна освіта перестає бути явищем традиційно адміністрованим, специфічно галузевим, етіологічно самозамкненим. Соціальний, політичний, економічний, духовний і культурний розвиток суспільства характеризується все більш поглибленою інтеграцією та імплікацією різноманітних способів освоєння людиною світу й Всесвіту» (Костючков, 2016:12).

У 2014 році було введено в дію Закон України «Про вищу освіту» (2014), згідно з яким розпочалося запровадження вибіркового дисциплін у навчальний процес. Надання здобувачеві вищої освіти можливості обирати освітні компоненти є важливою складовою академічної мобільності майбутнього фахівця, передумовою формування його індивідуальної освітньої траєкторії, тактичними складовими якої є варіабельність компонентів освітнього процесу в поєднанні з їх композиційною єдністю, індивідуальна преферентність щодо форматів навчального процесу та змістового наповнення академічного часу та простору. Діапазон вибіркового освітніх компонент мірою власного розширення підвищує комбінативність складових освітнього процесу, що дозволяє створювати особистий академічний простір практично на будь-який вибір. Відповідно до вказаного Закону заклади вищої освіти почали активно розробляти положення про вибірково навчальні дисципліни, які «...пропонуються університетом для всебічного задоволення освітніх і кваліфікаційних запитів здобувача відповідно до потреб суспільства, ефективного використання можливостей закладу освіти,

врахування регіональних потреб тощо» (Положення, 2020). Однією з вибірових дисциплін у закладах вищої освіти, що може пропонуватися за вибором студента, автор пропонує біофілософію. Щоб зрозуміти, чому саме ця галузь філософського знання є актуальною для майбутніх медиків, біологів, хіміків, педагогів, аграрників, екологів, біотехнологів, слід розглянути, що саме вивчає біофілософія, що є предметом і об'єктом її дослідження, визначити зміст біофілософського знання та окреслити соціокультурний контекст його функціонування.

Гуманітарні дисципліни є важливою складовою у процесі формування особистості майбутнього лікаря. Враховуючи специфіку підготовки майбутніх медиків, обов'язковим постає визначення концептуально-методологічних засад формування ціннісно-нормативного модусу майбутнього фахівця-медика та, як наслідок – встановлення стійкого тренду на ефективний соціально-педагогічний результат. Вища медична освіта має сприяти поширенню та втіленню цінностей відкритого суспільства, серед яких – ідея самоцінності людського життя, особистої гідності, свободи, толерантності, дбайливого ставлення до живої природи в усіх її виявах, гармонійного співіснування соціуму та екосу. Людина в умовах розвиненого громадянського суспільства, за визначенням – відкритого, суттєво збільшує власні можливості, напрямки й сфери діяльності, корегуючи та модифікуючи власну освітню траєкторію, співпадаючи з напрямом і змістом розвитку сучасного суспільства, яке апріорно базується на постійно вдосконаленому знанні. Сьогоднішній студент-медик – це майбутній лікар, який несе відповідальність за здоров'я прийдешніх поколінь, тому питання гуманізму, а також екологічна, соціальна, ціннісна проблематика повинні враховуватись у процесі підготовки майбутніх медиків не тільки соціально-гуманітарних, зокрема – біофілософії, але й спеціальних дисциплін, таких як загальна біологія, хімія, біохімія, анатомія, генетика, мікробіологія, цитологія, фізіологія, гістологія тощо.

У широкому розумінні біофілософія є дотичною до соціальних, екологічних, медичних і соціально-правових проблем, а це означає, що спектр її дії розширюється і починає стосуватися не тільки людини, а й будь-яких живих організмів, котрі включаються до спільної з людиною екосистеми (людина, тварини, рослини). Безумовний плюс біофілософії – її інтегральність і трансдисциплінарність, потужний імпульс поєднання природничого та філософського напрямів у процесі пізнання й творчого засвоєння навколишнього світу. Біофілософія об'єднала в собі філософські ідеї та установки, пов'язані з різноманітними парадигмами науки про живе. Біофілософське знання має значні сегменти імплікації з науками суспільними – соціологією, політологією, педагогікою та іншими, а також із «гібридами» біології з точними науками – біофізикою, біохімією, біологічною кібернетикою тощо. Біофілософія – це не готове знання про найбільш загальні закономірності розвитку життя на планеті, а значно ширше – це пошук істини щодо феномену життя як особливої форми буття світу.

Аналізуючи проблемний ареал біофілософії, сучасні зарубіжні дослідники акцентують увагу на тому, що досягнення науки висвітлюють вплив природного середовища на здоров'я людини. С. Прескот і А. Логан вказують на негативну роль змін клімату, зниження рівня біорізноманіття, погіршення екологічної ситуації в планетарному масштабі, епідемії та пандемії, оперуючи поняттям «антропоценовий синдром», який характеризується переплетінням із політикою, економікою, культурою. Боротьба людства з вказаним синдромом маніфестується як велике завдання людства – в цьому контексті з позицій

біофілософії необхідною є співпраця між біологами та гуманітаріями, філософами. Стратегією боротьби з антропоценовим синдромом учені бачать у відмові від авторитаризму та заохочення співчуття, культурної компетентності, емоціонального інтелекту, реалізації людського потенціалу. Біофілософія розглядається в контексті відповідальності суспільства за підтримку засадничих прав кожної людини для реалізації власного потенціалу; вчені називають це справедливістю екосистеми, підкреслюючи, що здоров'я індивідуальне, соціальне (популяційне) та здоров'я всіх видів живої природи взаємопов'язані між собою в загальній біосфері (Prescott & Logan, 2017).

На відміну від приватних наук, які вивчають певні фрагменти світу, що оточує людину, філософія досліджує світ у цілому, а біофілософія вивчає «вічні проблеми», пов'язані з феноменом життя. Саме в такому ракурсі ми пропонуємо біофілософію як навчальну дисципліну для студентів вищих навчальних закладів – майбутніх медиків. Для чого ж потрібна біофілософія майбутнім медикам? Наведемо ключові, на нашу думку, пункти аргументації щодо доцільності включення навчальної дисципліни «Біофілософія» в блок вибіркових дисциплін для здобувачів вищої освіти спеціальності «Медицина»:

1. У сучасних умовах актуальним постає включення базових положень біофілософського знання в освітні програми майбутніх медиків, біологів, екологів, аграрників, психологів, оскільки особливо актуальними в першій чверті XXI століття постають проблеми розвитку здібностей людини, задоволення різноманітних освітніх потреб, забезпечення пріоритетності загальнолюдських і національних цінностей.

2. Біофілософські знання в сучасній освітній системі мають чітко детерміновану прагматично-адаптаційну спрямованість, специфічність якої пояснюється масштабною експансією ідей і принципів біофілософії в усі практично сфери суспільного життя, не виключаючи й систему освіти.

3. У процесі вивчення біофілософії відбувається процес творчого переосмислення на ґрунті новітніх, накопичених біологічною наукою фактів, механізмів адаптації людини до нехарактерних екологічних умов, що, в загальному підсумку, впливає на соціобіологічний статус представника виду *Homo sapiens* і зумовлює здоров'я людини, якість і тривалість її життя.

4. Саме біофілософія здатна, на нашу думку, виявити й проаналізувати чинники, що зумовлюють розвиток етноспільноти, висвітлити роль етнічності, яку слід розглядати як похідну біосоціального чинника, показники стану історичної спільноти людей конкретного буттєвого простору: мова, культура, менталітет, світогляд.

5. Розвиток системи освіти має базуватися на широких біофілософських уявленнях про неї, оскільки на становлення ідеї стосовно пріоритету інтересів людини як біосоціальної істоти, над державними, національними або класовими інтересами, значним чином впливають ідеї педагогічні.

6. Біофілософія формує цілісну картину світу природи, системне уявлення про біологічну основу людини, що розглядається не як неодмінне, втім важливе підґрунтя соціального життя, а як основа, на якій (і завдяки якій) людина трансформується в культурну й цивілізовану істоту – самостійного, вільного й відповідального члена громадянського суспільства.

7. Запропонована для вітчизняного освітнього простору модель біосоціальної компетентності особистості (за С. Костючковим) бачиться органічною складовою доцільності

включення навчальної дисципліни «Біофілософія» в блок вибіркових дисциплін для здобувачів вищої освіти – майбутніх медиків.

Із огляду на доволі значне проблемне поле біофілософського знання автором запропоновано орієнтовний зміст навчальної дисципліни «Біофілософія», що пропонується у переліку вибіркових дисциплін для здобувачів вищої освіти спеціальності «Медицина» Херсонського державного університету та вже є включеною в цикл загальної підготовки освітньої програми 2021 – 2022 навчального року.

Тема 1. Історичні передумови оформлення біофілософії (історичні витоки біофілософського знання; від філософії життя до біофілософії; перша еволюційна теорія Ж. Б. Ламарка; еволюційна теорія Ч. Дарвіна; біофілософський аспект феномена еволюції органічного світу).

Тема 2. Біофілософія як комплексна, інтегрована, міждисциплінарна галузь знання (проблемний простір сучасної біофілософії; зв'язок біофілософії з іншими науками; галерея визначень життя – від Античності до сучасності; семіотичний «місток» від фізикалізму до біофілософії; проблеми сучасної науки про живе в контексті біофілософського знання).

Тема 3. Біофілософське розуміння людини (філософський аспект природи людини; цінність людського життя; феномен людини в образах сучасної філософії; біофілософське розуміння світогляду особистості; людина та культура в біофілософському аспекті).

Тема 4. Основні закони біології в контексті біофілософського знання (поняття закону в системі біологічного знання; закон органічної доцільності Арістотеля; біогенетичний закон Мюллера – Геккеля; закони В. Вернадського; закон Сент-Ілера, закон Берталанфі; закони Менделя, закон Моргана – Ефруссі; закон Уоддінгтона, закон Дріша).

Тема 5. Штучне життя, штучний інтелект. Генна інженерія, гібридизація та химеризація (штучне життя – від фантазії до реальності; штучний інтелект у контексті біофілософії; біотехнологія і генна інженерія – історія, сучасність, майбутнє; гібридизація та химеризація – міфи і реальність).

Тема 6. Біофілософські імперативи сучасних соціальних систем (концепції біополітики в панорамі сучасних біофілософських і соціально-політичних ідей; пандемія коронавірусної хвороби COVID – 19 у біофілософському вимірі; біофілософська домінанта сучасної системи освіти; біофілософія та екологічна безпека; феномен життя в майбутньому – взаємоперетин біофілософії та футурології).

Авторський досвід викладацької діяльності свідчить про те, що не тільки медикам важко сприймати філософію (інтегрований курс), такі ж складнощі виникають і у здобувачів вищої освіти інших спеціальностей. Проведене серед студентів медичного факультету Херсонського державного університету опитування свідчить про зацікавленість майбутніх медиків біофілософською тематикою, а відтак про готовність здобувачів вищої освіти спеціальності «Медицина» обрати освітню компоненту «Біофілософія» серед інших вибіркових дисциплін, передбачених навчальним планом. Особливу зацікавленість викликають теми, пов'язані зі штучним життям, гібридизацією та химеризацією, штучним інтелектом, біополітичним виміром медицини.

Висновки

Теорія та практика професійної підготовки майбутніх медиків в умовах сучасного університету передбачає методичне забезпечення викладання філософських і соціально-

гуманітарних дисциплін, готовність викладачів і здобувачів вищої освіти до формування нового світосприйняття майбутнього фахівця-медика. Нагальною потребою постає створення умов природного домінування прогресивних, природоцентрованих, гуманістичних ідей, реалізація яких сприятиме розвитку вільної, з відчуттям власної гідності, відповідальної особистості. Включення в навчальну програму підготовки майбутніх медиків засад біофілософського знання слугуватиме підсиленню їхньої світоглядної позиції, сприятиме формуванню особистісної гуманістичної установки, підсилюватиме розуміння природної унікальності людини, складності людського організму та взаємозв'язку всіх його систем, слугуватиме усвідомленню унікальності кожної особистості, багатства її внутрішнього світу. Біофілософія, як освітня компонента, що пропонується автором для професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «Медицина», повинна сьогодні та в перспективі враховувати потребу фаху з метою формування гуманістичного світогляду та гуманітарної обізнаності майбутніх медиків.

Бібліографічні посилання

- Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII. (2014). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>
- Клепко, С.Ф. (2017). Земна філософія освіти: зрозуміти багатовимірну людину на основі категорії «земля». *Багатовимірність особистості: теорія, психодіагностика, корекція. Зб. наук. праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. семінару з міжнар. участю (м. Полтава, 23 березня 2017 р.)*. Полтава: ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 98-105.
- Костючков, С. К. (2015). *Біополітичне підґрунтя філософсько-освітньої концепції в умовах громадянського суспільства: Монографія*. Херсон: Айлант, 2015. 320 с.
- Костючков, С. (2020). Вплив біофілософського знання на формування гуманістичного світогляду у майбутніх біологів в умовах сучасного українського вишу. *Особистість студента та соціокультурне середовище університету в суспільному контексті. Збірник наукових праць IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. 18 травня 2020 р., м. Київ, 60-63*.
- Kostiuchkov, S., Korshun, T., Shvets, T., Koval, V., & Voloshyn, O. (2020). Influence of biophilosophical knowledge on personality development and humanistic world view formation of future physical education teachers in the universities of Ukraine. *REVISTA INCLUSIONES*, 7, 4, 179-193.
- Положення про порядок і умови обрання освітніх компонент / навчальних дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти у Херсонському державному університеті. (2020). <http://www.kspu.edu/>
- Prescott, S.L., & Logan, A.C. (2017). Down to Earth: Planetary Health and Biophilosophy in the Symbiocene Epoch. *Challenges*, 8, 19; doi:10.3390/challe8020019

References

- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine «On Higher Education»] № 1556-VII. (2014). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>
- Klepko, S.F. (2017). Zemna filosofiiia osvity: zrozumity bahatovymirnu liudynu na osnovi katehorii «zemlia» [Earth philosophy of education: to understand a multidimensional person based on the category of «Earth»]. *Bahatovymirnist osobystosti: teoriia, psykhodiahnostyka, korektsiia*

- . *Zb. nauk. prats za materialamy Vseukr. nauk.-prakt. seminaru z mizhnar. uchastiu* (m. Poltava, 23 bereznia 2017 r.). Poltava: PNPU im. V.H. Korolenka, 98-105.
- Kostiuchkov, S. K. (2015). *Biopolitychne pidgruntia filosofsko-osvitnoi kontseptsii v umovakh hromadianskoho suspilstva: Monohrafiia* [Biopolitical basis of the philosophical and educational concept in civil society: Monograph]. Kherson: Ailant, 2015. 320 s.
- Kostiuchkov, S. (2020). Vplyv biofilosofskoho znannia na formuvannia humanistychnoho svitohliadu u maibutnikh biolohiv v umovakh suchasnoho ukrainskoho vyshu [The influence of biophilosophical knowledge on the formation of the humanistic worldview of future biologists in the modern Ukrainian university]. *Osobystist studenta ta sotsiokulturne seredovyshe universytetu v suspilnomu konteksti*. Zbirnyk naukovykh prats IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii. 18 travnia 2020 r., m. Kyiv, 60-63.
- Polozhennia pro poriadok i umovy obrannia osvitnikh komponent / navchalnykh dystsyplin za vyborom zdobuvachamy vyshchoi osvity u Khersonskomu derzhavnomu universyteti [Regulations on the procedure and conditions for choosing educational components / optional subjects for applicants for higher education at Kherson State University]. (2020). <http://www.kspu.edu/>
- Kostiuchkov S., Korshun T., Shvets T., Koval V., & Voloshyn O. (2020). Influence of biophilosophical knowledge on personality development and humanistic world view formation of future physical education teachers in the universities of Ukraine. *REVISTA INCLUSIONES*, 7, 4, 179-193.
- Prescott, S.L., & Logan, A.C. (2017). Down to Earth: Planetary Health and Biophilosophy in the Symbiocene Epoch. *Challenges*, 8, 19; doi:10.3390/challe8020019

Стаття надійшла до редакції 20.05.2021

Прийнято до друку 17.06.2021

Biophilosophy as an optional subject in the training of future medical students

Serhii Kostiuchkov

Doctor of Philosophy, Associate Professor
Kherson State University, Professor of Social Work,
Social Pedagogy and Sociology, Ukraine

The study is relevant due to the importance of using the methodological apparatus of biophilosophy as a component of training of future medical students, and the structure of biophilosophical knowledge - as a specific toolkit of the educational process with the focus on forming worldviews of the individual. This requires understanding the multi-vector development of a competent specialist and determining the interdisciplinary status of biophilosophy at the intersection of biology and philosophy. Society is becoming increasingly human-centric: individual development of the individual in today's conditions is, on the one hand, a decisive indicator of civilizational progress, and on the other - the main prerequisite for further progressive development of society. Conceptual and methodological approaches to the formation of the worldview of the future specialist in higher education require

actualization of methodological, value-forming and worldview functions of philosophy, in particular - biophilosophy, in the context of postmodern sociocultural reality taking into account the humanization and humanitarianization of domestic higher education. Today's applicant - soon a specialist in any field of social production, has the opportunity to become a philosopher of their education, as the worldview problems of modern education are solved by real educational practice, in particular - the ability to choose a large number of optional subjects. The status of humanities, in particular - philosophical knowledge in the modern domestic institution of higher education (IHE) is low, which is explained primarily by the tendency to enlarge universities and focus on narrow specialization, which significantly reduces the humanities component of education. Accordingly, the problems of humanization and humanitarianization of domestic higher education are exacerbated specifically - in the process of training future medical professionals. The key idea of the article is that biophilosophy as a subject offered for teaching in higher medical institutions of the country should today and in the future pragmatically take into account the need for the profession to form a humanistic worldview and humanitarian awareness.

Key words: academic mobility, biophilosophy, selective educational component, humanization, humanitarianization, higher education seeker, person, medical education, worldview, education system.